

ÖĞRENEN ÖRGÜT/PAZARLAMA YÖNELİMLİ ÖĞRENEN OKUL BOYUTLARININ ANALİZİ: KÜTAHYA İLİ ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI UYGULAMASI

LEARNING ORGANIZATION/MARKETING BASED LEARNING SCHOLL DIMENSIONS ANALYSIS: PRIVATE EDUCATION ENTERPRISES IMPLEMENTING IN KÜTAHYA CITY

M. Kemal DEMİRCİ
Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi,
İİBF İşletme Bölümü, Türkiye
mkdemirci26@hotmail.com

Ercan TAŞKIN
Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi,
İİBF İşletme Bölümü, Türkiye
ercantaskin2003@hotmail.com

Umut YUCA
Dumlupınar Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Ens., Türkiye.

ÖZET

Özel okullar bilgiyi üretip, sosyal yapının gereksinimlerine göre örgütlenip pazarlayabilen örgütlerdir. Günümüzde özel okullarda öğrencilere yönelik eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, bilgi pazarlamasına verilebilecek güzel bir örnektir. Devlet okullarından farklı olarak işletme statüsüne sahip olan özel okullar, sahip ya da sahipleri, yönetim kurulları olan örgütlerdir. Bu anlamda işletme fonksiyonlarının hepsi pazar koşulları içerisinde değerlendirilmektedir. Özel okullar işletmecilik anlayışıyla yönetildiğinden, değişimlere uyum gösterme, daha kaliteli hizmet sunarak öğrenci-veli (dış müşteri) memnuniyetini sağlama, hızlı karar alma, kaliteli (vasıflı) personel istihdamı sağlama gibi bir çok işletmecilik faaliyetini etkin bir biçimde yerine getirme yeteneğine sahiptirler. Bu doğrultuda Kütahya İli'nde özel eğitim veren okullarda öğrenen okul boyutlarının analizi yapılmıştır. Özel okullar; amaç ve önemleri doğrultusunda öğrenen okul anlayışını benimseyen ve öğrenen pazarlama örgüt tasarımı uygulayan kurumlardır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenen okul, Kütahya İli, öğrenen örgüt, öğrenen pazarlama

ABSTRACT

Private scholls are organizations that generate information and market information at society. Today, current private scholls are places marked information and realized education – training activities. Owner(s) and administrative board have private scholls owning business statute versus state scholls. In this context, all business functions are evaluate according marketing conditions in this scholls. When private scholls manage business principle, they would have quality service, chance adopt, happy client, rapidly making decision, quality persons etc. In this article is researched learning scholl dimensions analysis (according learning marketing approach) of private scholls in Kütahya city. In this context, private scholls are enterprises that adopt learning scholl approach and apply organization design for learning marketing.

Key word: Learning scholl, Kütahya city, learning organization, learning marketing.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 9 Mayıs – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

1. GİRİŞ

Özel okullardan eğitim hizmetini almak isteyen bireyler, özel okulların niteliklerine önem vermektedirler. Bazı aile ve öğrenciler için bu niteliklerin hepsinin varlığı önemli kabul edilirken, bazıları için ise bir kısmının varlığı yeterli görülmekte ve böylece etkili okul kavramının oluşturulduğu düşünülmektedir(ŞİŞMAN, 2002, 47; NOHUTÇU, 1999, 123; BALCI, 2002, .193-212.) Daha kapsamlı olarak, özel okul işletmelerinin özellikleri Tablo 1'deki gibi özetlenebilir.

Eğitim sisteminde önemli bir yeri olan özel okullar, özellikle son yirmi yılda daha çok gündemde yer edinmiştir. Özel okulların temelinde, hür teşebbüs düşüncesi yatmaktadır. Bu nedenle özel okullar, devletin gözetiminde ve bakanlığın müfredatı doğrultusunda faaliyet gösteren, özel girişimciler tarafından kurulan, yönetilen ve bilgiyi üretip pazarlayabilen işletmelerdir((ECER-CANIYEZ, 2004, 25). Özel girişimciler tarafından kurulan ve yönetilen işletme olmalarından dolayı devlet okullarından ayrı olarak, ancak bakanlığın belirlediği kıstaslar doğrultusunda personel istihdam etme ve politikalar izleme serbestliğine sahiptirler.

Tablo 1. Özel Okul Özellikleri

Nitelikli öğretim kadrosu	Yabancı Dil Öğrenme Olanakları
Öğrenci Kişilik Hizmetleri	Öğrenci ve Veliler ile İletişim
Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetler	Öğrencilere Yönelik İlgi, Koruma ve Disiplin Uygulamaları
Maddi Boyutlar	Okulun Fiziki Koşulları ve Konumu
Servis ve Beslenme Hizmetleri	Vizyon Kazandırması-Okulun İmajı
Okulun Bilgisayar Olanakları	

Kaynak: Nohutçu, 1999, 109.

Dayanağını, 625 sayılı yasanın oluşturduğu özel okul işletmeciliği, yasaya uygun olarak okul ve öğrenci bağlamında, işletmelerin temel amaçlarının bir çoğunu gerçekleştirmek için girişilen işletmecilik faaliyetleridir(ÖZKAYA, 1998, 21-74; Resmi Gazete, 18 Haziran 1965; ER, .2006; BURSALIOĞLU, 2000, 53-60; SUBAŞI-DİNLER, 2003, 75-76; LOTT, 2006; MUTER-GÖKBUNAR,2006). Özel okul işletmeciliği, kanunda her ne kadar kâr amacı güdülemeyeceğini belirtse de, rekabet ortamında faaliyet gösteren, kurucu ya da kurucularının sermayelerini koydukları bir teşebbüsten, kâr elde etmemeleri düşünülemez. Onun için, özel okul işletmeciliği devlet okullarından farklı olarak kâr amacı ile hareket eden ve diğer işletmelerin yerine getirdiği işletmecilik işlevlerini yerine getiren özellikle pazarlama ağırlıklı kuruluşlardır.

2. ÖZEL OKUL İŞLETMECİLİĞİNİN AMAÇLARI

Özel okul işletmeciliğinin kanunlarda belirtilen bazı amaçları dışında en önemli amacı, işletmecilik faaliyetlerini gerçekleştirmek, bu işletmecilik faaliyetleri çerçevesinde işletmelerin kuruluş amaçlarından olan sahiplik duygusunu tatmin, servetini koruma ve geliştirme, kâr, büyüme, hissedarlara pay dağıtma, topluma hizmet etme, işletme varlığını devam ettirme, istihdam sağlama, ülkenin gelişmesine daha kaliteli eğitim kurumu açarak

hizmet etme yani ülkü gibi amaçlar sayılabilir. Bunların yanı sıra, işletme sahibinin ya da kurucuların kendilerinin benimsedikleri görüş ve felsefelerini bu kurumlar vasıtasıyla yaygınlaştırmak ve benimsetmek gibi amaçlar da söz konusu olabilir. Milli Eğitim Temel Kanununun birinci bölümünde, Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarını ve sayılan amaçlara uygunluğu doğrultusunda yurttaşlar yetiştirme(Türk Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 1-2; DEMİREL, 2000, 11; SPRING, 1997, 42-43) amacı, özel okulların da amaçları arasında yer almaktadır. Buna göre özel okulların kanun ve yönetmeliklerde belirtilen amaçları şu şekilde sıralanabilir (AYDOĞAN, 1998, 27-28; IZGAR GÜRSEL, 2001, 10-11):

- Bireylerin beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı biçimde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip olarak yetiştirilmelerini sağlamak,
- Bireyleri hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı kişiler olarak yetiştirmek,
- Bireylerin topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetişmelerini sağlamak,
- Okulun bir öğretim kurumu olmasının yanı sıra çevrenin bir kültür merkezi olmasının sağlanmasından hareketle çevre, aileler ve diğer okullarla iyi ilişkiler kurmak,
- Bireylerin yetenek ve niteliklerini modern metotlarla geliştirmeleri maksadıyla program ve projeler geliştirmek,
- Bireylerin ilgi, istek, yetenek ve yaşlarına uygun beceriler kazanarak yükseköğretim kurumlarına hazırlanmalarını sağlamak,
- Bireylerin Türkçe'yi çok iyi kullanarak sözlü ve yazılı iletişimde düşüncelerini açıkça ifade edebilmelerini sağlamak,
- Bireylerin müzik, sahne sanatları, resim ve plastik sanatlar gibi güzel sanatlardaki yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak, teşvik etmek,
- Bireylerin değişik kültürlerin yer aldığı dünyamızdaki aktüel olay ve sorunların bilgi ve bilincinde olmalarını sağlayarak, barış, demokrasi ve adalet ilkelerinin yaygınlaşmasına yardımcı olmak,
- Bireylerin sosyal ve kültürel hizmetlerini de kapsayan eğitici çalışmalara katılımlarını sağlamak.

3. ÖĞRENEN ÖRGÜT/PAZARLAMA VE ÖĞRENEN OKUL KAVRAMLARI

3.1. Öğrenen Örgüt Kavramı – Amaç ve Özellikleri

Öğrenen örgütle ilgili farklı tanımların bulunduğu ortak nokta; öğrenmeyi ve öğrendiklerini paylaşmayı ilke edinmiş, toplam kalite anlayışını hayat felsefesi olarak algılamış, bireydeki dönüşümü dikkate alan bir örgüt olarak tanımlanmaktadır(SENGE, 2004, 23; ÇAM, 2002, 64-65; ÖZDEN, 2002, 125; VURAL, 2003, 332; ÇELİK, 1996, 33). Öğrenen örgüt olma özelliği taşıyan örgütlerde, etkinlik, üretkenlik, uyum ve amaçlara ulaşma konusunda diğerlerine göre farklılıklar görülmektedir. Öğrenen örgüt ile, öğrenmeyi teşvik eden, personelinin geliştirmeyi ön plana alan, açık iletişimi ve yapıcı diyalogu ve “kollektif zeka(Özden, 202, 125)”yı ön plana çıkaran bir örgüt şekli önerilmektedir. Odak noktası geleneksel organizasyonların etkinliği tasarlamasının aksine problem çözmedir. Öğrenen organizasyonlarda bütün çalışanlar özel müşteri ihtiyaçlarını anlamak gibi problemlere

yoğunlaşırlar. Çalışanlar aynı zamanda tüketici ihtiyaçlarını karşılayacak orijinal fikirlerle işleri icra etmek için problem çözerler(DAFT, 2000, .40). Yani, insan kaynaklarının sürekli yenilik yaptıkları, uygulamaları nasıl gerçekleştirdikleri ve bu uygulamaları nasıl dönüştürdükleri ile ilgili örgüt modelidir(SENGE, 1990, 12-13).

Öğrenen örgüt, geçmişe ait tecrübelerden, başkalarının başarılarından öğrenmeyi, bunlardan örgütün yararına yeni bilgiler yaratmayı, yaratılan bilgileri paylaşmayı, sürekli iyileştirmeyi ve bütün bunlardan sinerjik etki sağlamayı amaçlar(YAZICI, 2000, 157-160). Bu yönüyle, örgütün her düzeyinde sürekli gelişme ve uyumlaşma faaliyetleri, güçlü ve uyumlu kültürle bütünleşir(CONSTANCE, 2003, 46-61). Böylece örgüt içinde var olan potansiyel güçleri harekete geçirerek ve bu güçlerden de yararlanarak, örgütü daha etkin, verimli ve performansı daha yüksek bir örgüt haline getirmeyi, değişimleri dönüştürerek, çevreye uyum sağlamayı, gerilerde kalmamayı amaçlar.

Kapsam açısından öğrenen örgütler, insan doğasına en uygun yapılandırılmış örgütlerdir. Öğrenen örgütler, hataların değerini fark eden bir bilince sahip olan yapılardır. Öğrenen örgütler iş etiği, beklenti, asalet, dürüstlük, bütünlük, karşılıklı sevgi ve işbirliği, nezaket, iş serbest kuralları, vizyonel liderlik, aktif örgütlenme, kaliteli ürün ve hizmet gibi değerleri içeren önemli bir özelliğe sahiptir(OĞUZ, 2003, 104). Öğrenen örgütlerin bir diğer önemli özellikleri de, hoşnutsuzluğun yapıcı değeri olduğunun bilincine vararak, hoşnutsuzluklardan kazanım elde etmeyi bilmeleridir(COOPER-SAWAF, 2000, 141). Öğrenen örgütlerin genel olarak özelliklerini strateji ile ilgili özellikler, yapısal özellikler ve dış çevre ile ilgili özellikler olmak üzere üç grupta toplanabilir.

3.2. Öğrenen Pazarlama Kavramı ve Özellikleri

Son zamanlarda literatüre giren eğitim sektörü kavramı ile özel okul işletmeciliğinin de bir piyasa olduğu düşünülebilir. Bu nedenle özel okul işletmeciliğinin pazarlama açısından ele alınması gerekliliği doğmaktadır. Söz konusu durum, okul işletmeciliği, yani eğitim-öğretim olgusu olduğu için öğrenen pazarlama kavramı özel okul işletmeciliği açısından değerlendirilmelidir. Küreselleşmenin sonucu olarak ortaya çıkan bilgi ekonomisinin odak noktası birey olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin kazanmış olduğu değer tüm yönelimlere kaynak oluşturmaktadır. Dünya evrenselleşirken, bireyin önemi ve gücü artmakta ve pazarlama anlayışları birey odaklı dönüşüme zorlanmaktadır. Bireyin merkez konuma gelmesi tüm alanları etkilediği gibi pazarlama alanını da etkilemektedir. Mevcut (klasik) pazarlama paradigmaları, geçmişte kralların sahip olmadığı bir yaratım ve iletişim gücünü elinde bulunduran birey karşısında yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla oluşan yeni dünya düzeninde yeni bir pazarlama modelinin oluşturulması gerekmektedir(TAŞKIN, 2003, 102).

Hedef kitledeki bireyi daha yakından tanıyarak, bilgiyi üreten, elde eden, dağıtan ve eylemlerini yeni bilgileriyle düzenleyen bir pazarlama kavramıdır. Bu tanım üretme kavramının hem bir davranış hem de bir varoluş gerçekliğinden ortaya çıkmaktadır. Diğer bir tanıma göre ise, hızlı ve toplu bir şekilde öğrenen ve kendisini sürekli dönüştüren bir pazarlama kavramıdır. Yani pazarlama kavramı, öğrenmeyi pazarlamanın etkinliğini arttırmaya yönelik bir yatırım olarak gören ve öğrenmeye, gelişmeye imkan veren bir kavramdır. Bu kavram çeşitli yeteneklere sahip bir anlayıştır. Öğrenen bir pazarlama

oluşturabilmek için öncelikle bu yeteneklerin yerleştirilmesi gerekmektedir. Öğrenen pazarlamanın öğrenmeyi gerçekleştirmesinde şu özellikler öne çıkmaktadır(TAŞKIN, 2003, 109):

- Sorunlara sistematik yanıtlar üretir, bilgi yaratır ve paylaşır.
- Sinerji yaratır ve sürekli iyileştirme gerçekleştirir.
- Hem bir araç hem bir amaçtır, her an tanımlanmayı bekler.
- Eylemler belirlenmiş ve öngörülmüş değildir, çözümler farklı ve çoğulcudur.
- Eylemler takım çalışması ve enformasyon akışına dayalı yapılıdır.
- Katılımcı ve paylaşımcı bir evrene sahiptir, düzen ve kaos arasındaki dengeyi sağlar.

Hem hedef kitle için hem de okulun etkinliği açısından öğrenen pazarlama kavramın sıralanan bu özellikleri eğitim kurumlarının da eğitim-öğretim hizmeti sunma aşamasında sahip olması gereken özelliklerdendir. Aynı zamanda bu özellikler Türk Eğitim Sisteminin amaçları ile paralellik göstermektedir.

4. ÖĞRENEN ÖRGÜT/PAZARLAMA YÖNELİMLİ ÖĞRENEN OKUL

Özel okulların öğrenmeye yönelik okula dönüştürülmesi için yapılması gerekenler, öğrenen örgüt ve öğrenen pazarlama özellikleri göz önüne alınarak aşağıdaki şekilde tasarlanabilir:

4.1. Öğrenmeye Dayalı Örgütsel Yapı

Öncelikle okulların öğrenen okullara dönüştürülebilmesi için okulun eski örgütsel kültürünün değiştirilmesi gerekir. Okulda geleneksel kültürü değiştirmeden, değişme meydana getirmek, okulların öğrenen örgüte dönüştürülmesi mümkün değildir. Ancak, okul kültürünün de davranışı etkileyen önemli bir etken olduğu gözardı edilmemelidir. Bu nedenle okulun sahip olduğu kültürden de yararlanır(ERDOĞAN, 2002., 89-90). Öğrenen okula dönüşümün sağlanması ve okulda öğrenmenin olabilmesi için; öğrenmeye zaman ayırma ve okul kültürü içinde yer verme, öğrenme için yer düzenleme ve öğrenme hatalarını esas almama ve son olarak da geriye dönük değil ileriye dönük öğrenmeyi benimseme, öğrenmeyi ödüllendirme yapısı oluşturulur.

Ayrıca bir okulun öğrenen örgüte dönüşmesi için, öğrenmenin hizmet içi eğitim çalışmalarının dışında daha çok çeşitli ve farklı yöntemlerle gerçekleşmesi, öğrenmenin birey, ekip ve okul düzeyinde sağlanması gerekir(ERDOĞAN, 2002, 120). Öğrenen okulun strateji ve politikaların yayılım süreci, öğrenme ihtiyaçlarının belirlenmesi, öğrenme destek sistemi oluşturulması ve gelişmelerin gözden geçirilmesi aşamalarının izlenmesi gerekir(YAZICI, 2000, 204).

4.2. Öğrenme Ortamı Yaratan Okul Yöneticileri ve Eğitim-Öğretim Elemanları

Öğrenen örgüt anlayışının yerleşmesi, öğrenen pazarlama olgusunun uygulanması ve bu kavramların okulda kültür haline dönüşebilmesi, ancak okul üst yönetiminin (sahip, yönetici vb.) istemesi ile mümkündür. Hiçbir yeni kültür, üst yönetimin desteği olmadan

geliştirilemez. Bundan dolayı, öğrenen okulun varlığı ya da okulun öğrenen okul olarak gelişimini sürdürüp öğrenen pazarlama olgusunu gerçekleştirmesi, diğerlerinden farklı bir konuma ulaşması ancak, öğrenmeyi destekleyen bir yönetimin varlığıyla mümkündür.

Öğrenmeye isteklilik, amaç belirlenmesi ve bu amacın başarılması için duyulan ihtiyaçların bir sonucudur. Okulun öğrenen okula dönüşümü, sadece üst yönetimin istemesi ile gerçekleştirilebilecek bir kültür olarak görülmemelidir. Öğrenen okula dönüştürülecek okul personelinin de, yeni bir şeyler öğrenmeye, öğrendiklerini uygulamaya istekli olması gerekir. Öğrenen örgüt olabilme özelliklerine bakıldığında, öğrenen örgütün öğrenmeye isteklilik üzerine kurulduğu görülür. Dolayısıyla öğrenen okul dönüşümünde en önemli unsurlardan biri olan öğrenmeye istekliliktir. Öğrenen okulun başarısı, daha önce söz edilen unsurlarla birlikte öğrenmeye istekli iş görenlerin varlığına bağlıdır. Bu nedenle, öğrenen okula dönüşümü sağlamak için çalışanların öğrenmeye isteklendirilmesi öncelikle yapılması gerekenler arasındadır.

4.3. Öğrenmeyi Paylaştıran Vizyon (Bilgi Sistemi)

Okulların öğrenen okullara dönüşebilmesi için, ortaya bir vizyon konulması gerekir. Bu vizyon yöneticinin/liderin vizyonu değil, okulda tüm öğretmen, öğrenci ve yöneticiler tarafından paylaşılan bir vizyondur. Vizyon okulda çalışanlarda coşku ve bağlılık yaratarak, yönetici ve çalışanlara enerji verir ve okulun geleceğini belirler. Vizyon, okul için uzun dönemli düşünmeyi sağlar. Okullar, paylaşılan bir vizyona sahip olduklarında anlamsız sorunlarla uğraşmazlar ve ayrıntılar arasında boğulmazlar(ERDOĞAN, 2002, 99).

4.4. Öğrenmeyi Kolaylaştıran Öğrenci Merkezli Düşünme

Öğrenen okul açısından öğrenci merkezli düşünce, öğrenci ve velilerinin beklentilerinin bilinmesinden başlamak üzere, bu beklentileri karşılamak üzere sürekli okul- öğretmen- öğrenci-veli işbirliğini geliştirmek ve bu işbirliği ile öğrencinin performansını artırıcı bir şekle dönüştürmektir. Öğrenen okulda öğrenci merkezli düşünce, okulun dış müşterisi olan öğrenci-veli memnuniyetini sağlamaya yöneliktir.

5. KÜTAHYA İLİ ÖĞRENEN OKUL UYGULAMASI

Öğrenen okul işletmeciliği açısından özel okul işletmeciliğinin analizini konu alan bu çalışmanın araştırma bölümünde, özel okullarda öğrenen okul olabilme potansiyelini sorgulamak için iki bölümden oluşan bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu anket uygulamasında, öğrenmeye dayalı özel okul kültürü ve sistemi, öğrenmeyi destekleyen yönetim, öğrenmeye isteklilik, öğrenmeyi paylaştıran paylaşılan vizyon, öğrenmeyi kolaylaştıran öğrenci merkezli düşünce olmak üzere 5 alt boyutta sınıflandırılmıştır. Bu beş alt boyut altında ise kuramsal bölümde ortaya konulan öğrenen örgüt/pazarlama özellikleri çerçevesince hazırlanan ve araştırma konusu okulun öğrenen okul olabilme potansiyelini sorgulayan 50 soru yer almıştır. Bu soruların hazırlanmasında benzer çalışmalardan

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 9 Mayıs – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

yararlanılmıştır (Anket sorularının önemli bir bölümü, Ercan Taşkın, Öğrenen Pazarlama, Değişim Yayınları, İstanbul, 2003 adlı eserinden alınarak öğrenen okula uyarlanmıştır).

5.1. Araştırmanın Örnekleme ve Analiz Konuları

Kütahya İlindeki özel okullar evren olarak ele alınmış ve örnekleme sadece özel okullarda ulaşılabilen öğretmen, idareci ve memurlardan oluşturmaktadır. Kütahya il merkezinde faaliyet gösteren dört özel okulun tamamı incelemeye alınmıştır. Anketi, bu okullarda okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmen, memur ve hizmetli olarak görev yapan 76 kişi cevaplandırmıştır. Tablo 2. de özel okullarda gerçekleştirilen anket ile ilgili demografik bulgular gösterilmektedir.

Bu doğrultuda, araştırma kapsamı içerisindeki örnekleme, şu ana konuların analiziyapılacaktır: Özel okullar öğrenen okul anlayışına uygunluğu, Kütahya’da özel okul işletmelerinde öğrenmeye dayalılık açısından örgüt yapıları arasında farklılık, Kütahya’da özel okul işletmelerinde öğrenme ortamı yaratma açısından yöneticiler arasında farklılık, Kütahya’da özel okul işletmelerinde öğrenmeye isteklilik açısından iş görenler arasında farklılık, Kütahya’da özel okul işletmelerinde öğrenmeye paylaştıran vizyon açısından farklılık, Kütahya’da özel okul işletmelerinde öğrenmeyi kolaylaştıran öğrenci merkezli düşünme açısından farklılık.

Tablo 2. Örneklemin Demografik Özellikleri

Grup	Değişken	A OKULU (N)	B OKULU (N)	C OKULU (N)	D OKULU (N)
Yaş	21'den Aşağı	1	2	1	2
	21-30 Arası	3	11	5	4
	31-40 Arası	6	5	7	4
	41-50 Arası	3	3	5	6
	50 Üstü	1	1	2	2
Cinsiyet	Erkek	11	13	13	14
	Kadın	4	8	7	6
Deneyim	2 Yıldan Az	2	5	2	3
	4 Yıldan Az	4	3	4	4
	5-9 Yıl	5	6	6	4
	10-14 Yıl	2	3	4	3
	15 Yıl +	2	4	2	10
Görevi	Müdür	1	1	-	-
	Müdür Yard.	1	2	1	2
	Memur	1	2	2	1
	Hizmetli	1	2	1	1
	Öğretmen	11	14	16	15
	Diğer	-	-	-	1
Eğitim	İlköğretim	1	1	1	2
	Lise	1	3	2	1
	Üniversite	12	17	17	17
	Yüksek Lisans	1	-	-	1
	Toplam		15	21	20

5.2. Anket Sorularının Yapısı ve Puan Aralığı

Anket formu iki bölümden oluşmuştur: Birinci bölüm anket uygulananların demografik bilgilerine yer verilmiştir. İkinci bölümde öğrenen okulların öğrenen okula dönüşümü için öğrenen okul alt boyutlarını oluşturan 50 soru yer almıştır. Sorular Likert Ölçeğine uygun olarak 5’li sisteme göre yapılandırılmış, 1. kesinlikle katılmıyorum 5. kesinlikle katılıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Anket uygulamasının gerçekleştirilmesinden sonra bulgular, bu alt boyutlar altında sınıflandırılmıştır. Alt boyut altında yer alan görüşler, rasyonel olarak sorgulayabilecek nitelikte olmasına özen gösterilerek seçilmiştir. Sorular öğrenen örgüt kültürü, öğrenmeyi destekleyen yönetim, öğrenmeye isteklilik, paylaşılan vizyon ve öğrenci merkezli düşünce ile ilgili görüşlere göre oluşturulmuştur. Anket sorularının boyutlara göre puan aralığı Tablo 3’de görüldüğü gibidir.

Tablo 3. Anket Verilerini Değerlendirme Puan Aralığı

Derece	Seçenekler	Puan Aralığı
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1.00-1.80
2	Kısmen Katılmıyorum	1.81-260
3	Fikrim Yok	2.61 - 340
4	Kısmen Katılıyorum	3.41- 4.20
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.21-5.00

5.3. Anket Verilerinin Değerlendirilmesi

Anket, SPSS 10.1 programında aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesap edilerek tablolaştırılmıştır. Tablolardaki verilerden yararlanılarak anket verileri yorumlanmıştır. Etik açıdan özel okulların ayrı ayrı değerlendirilmesi yapılırken özel okulların her biri bir harf ile isimlendirilmiş, isimleri saklı tutulmuştur. Ortaya çıkan ortalama değerleri analiz edilmiş ve sonuçlara dayalı olarak öğrenen okul olabilme puan aralığı 3.41-5.00 arasındadır. Değerlendirme bu puan aralığı yardımı ile yapılacaktır.

5.4. Bulgular

Tablo 4. A Özel Okulunun Öğrenen Okul Olabilme Alt Boyutlarının Aritmetik Ortalamaları

A ÖZEL OKULUNUN ÖĞRENEN OKUL OLABİLME ALT BOYUTLARI	X
ÖĞRENMEYE YÖNELİK OKUL KÜLTÜRÜ VE SİSTEMİ	4,038
ÖĞRENMEYİ DESTEKLEYEN YÖNETİM	3,939
ÖĞRENMEYE İSTEKLİLİK	3,955
PAYLAŞILAN VIZYON	4,076
ÖĞRENCİ MERKEZLİ DÜŞÜNCE	4,246
Toplam	4.050

Tablo 4’de, A özel okulunda gerçekleştirilen anket sonuçlarından elde edilen bulgulara göre öğrenen okul olabilme alt boyutu bağlamında; A özel okulunun öğrenci merkezli düşünce (A.O.=4.246) boyutunun en yüksek değerde olduğu görülmektedir. Buna karşın en düşük değerdeki alt boyut ise (A.O.=3.93) öğrenmeyi destekleyen yönetim boyutudur. Tablo 4’den anlaşılacağı gibi, A Özel Okulu öğrenen okul olabilme potansiyeline diğer okullara göre daha yüksek değerde sahiptir.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 9 Mayıs – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Tablo 5. B Özel Okulunun Öğrenen Okul Olabilme Alt Boyutlarının Aritmetik Ortalamaları

B ÖZEL OKULUNUN ÖĞRENEN OKUL OLABİLME BOYUTLARI	X
ÖĞRENMEYE YÖNELİK OKUL KÜLTÜRÜ VE SİSTEMİ	3,503
ÖĞRENMEYİ DESTEKLEYEN YÖNETİM	3,588
ÖĞRENMEYE İSTEKLİLİK	3,587
PAYLAŞILAN VIZYON	3,632
ÖĞRENCİ MERKEZLİ DÜŞÜNCE	3,923
Toplam	3,646

Tablo 5’de, B özel okulunda öğrenen okul olabilme alt boyutlarına göre , A.O.=3,923 ile öğrenci merkezli düşünce daha çok öneme sahip görülürken, bunu sırasıyla A.O.=3.632 ile paylaşılan vizyon, A.O. = 3,588 öğrenmeyi destekleyen yönetim, A.O.=3,587 ile öğrenmeye isteklilik izlemektedir. Öğrenmeye yönelik okul kültürü ve sistemi ise A.O.= 3,503 ile en düşük ortalama değere sahiptir.

Tablo 6. C Özel Okulunun Öğrenen Örgüt Alt Boyutlarının Ortalamaları

C ÖZEL OKULUNUN ÖĞRENEN OKUL OLABİLME BOYUTLARI	X
ÖĞRENMEYE YÖNELİK OKUL KÜLTÜRÜ VE SİSTEMİ	3,764
ÖĞRENMEYİ DESTEKLEYEN YÖNETİM	3,727
ÖĞRENMEYE İSTEKLİLİK	3,908
PAYLAŞILAN VIZYON	4,057
ÖĞRENCİ MERKEZLİ DÜŞÜNCE	4,195
Toplam	3,930

Tablo 6, C özel okulunda öğrenen okul olabilme alt boyutunu oluşturan tüm unsurlarda kabul edilebilir aralık olan A.O.=3.41’in üzerinde değerler ortaya çıkmıştır. C Özel Okulunda en yüksek değer öğrenci merkezli düşünce (A.O.=4,195) alt boyutunda gerçekleşmiştir. Bunu sırasıyla (A.O.=4.057) paylaşılan vizyon, (A.O.=3,908) öğrenmeye isteklilik, (A.O.=3.76) öğrenmeye yönelik okul kültürü ve sistemi izlemektedir. Öğrenmeyi destekleyen yönetim alt boyutu ise en düşük ortalama değere sahiptir (A.O.=3,72) .

Tablo 7. D Özel Okulunun Öğrenen Örgüt Alt Boyutlarının Ortalamaları

D ÖZEL OKULUNUN ÖĞRENEN OKUL OLABİLME BOYUTLARI	X
ÖĞRENMEYE YÖNELİK OKUL KÜLTÜRÜ VE SİSTEMİ	3,900
ÖĞRENMEYİ DESTEKLEYEN YÖNETİM	3,7181
ÖĞRENMEYE İSTEKLİLİK	3,766
PAYLAŞILAN VIZYON	3,850
ÖĞRENCİ MERKEZLİ DÜŞÜNCE	4,025
Toplam	3,651

Tablo 7’de D özel okulunun öğrenci merkezli olmaya daha çok önem verdiği görülmektedir. Bulgulardan da anlaşılacağı gibi öğrenci merkezli düşünce alt boyutu D özel okulunda A.O.=4.025 olarak gerçekleşmiştir. D özel okulu ile ilgili bulgular analiz edildiğinde öğrenen okul olabilme açısından önemli bir diğer alt boyut olan öğrenmeye yönelik okul kültürü ve sisteminin ikinci yüksek değerde olduğu görülmektedir. En düşük değeri ise (A.O.=3,718) öğrenmeyi destekleyen yönetim alt boyutu oluşturmaktadır.

5.5. Bulguların Genel Değerlemesi

Buraya kadar, katılımcıların görüşleri, yüzde oransal değerleri ve aritmetik ortalamaları baz alınarak yorumlanmıştır. Aşağıda öğrenen okul anlayışı açısından öğrenen örgüt modelinin boyutlarını oluşturan, okul kültürü, öğrenmeyi destekleyen yönetim, isteklilik, öğrenmeyi düşünme, ve paylaşılan vizyon boyutları başlıkları altında SPSS programı yardımıyla birleştirilen ve aritmetik ortalamaları tespit edilen görüşler karşılaştırmalı ve genel olarak değerlendirilmiştir.

Görüşlerin toplandığı bütün boyutlarda, katılımcıların görüşleri, öğrenen örgüt açısında değerlendirildiğinde, araştırma bulgularından özel okul işletmelerinin güçlü bir öğrenen örgüt olabilme potansiyeli olduğu söylenebilir. Tüm boyutlarda bulgular, ortalama değer üstünde gerçekleşmiştir. En üst düzeyde öğrenci merkezli düşünce boyutu gelmektedir.

Anket uygulanan okullar, öğrenen okul olabilme alt boyutları bağlamında karşılaştırıldığında, A Özel okulunun diğer okullara göre tüm boyutlarda daha iyi konumda olduğu görülmektedir. Öğrenmeye yönelik okul kültürü ve sistemi bağlamında A okulundan sonra sırasıyla en yüksek değer D Özel Okulu, C Özel Okulu ve B Özel okulu şeklinde gerçekleşmiştir.

Öğrenmeyi destekleyen yönetim, öğrenci merkezli düşünce ve paylaşılan vizyon alt boyutlarına göre en yüksek değerden en düşük değere göre okul sıralamaları A Özel Okulu, C Özel Okulu, D Özel Okulu ve B Özel Okulu şeklindedir. Öğrenmeye isteklilik alt boyutuna göre sıralama ise A Özel Okulu, C Özel Okulu, D Özel Okulu, B Özel Okulu şeklindedir.

Öğrenen okul anlayışı açısından özel okul işletmeciliği üzerine Kütahya merkez ilçede gerçekleştirilen anket uygulamasından elde edilen bulguların analizi sonucu, tüm özel okul işletmelerinin öğrenen okul olabilme potansiyelleri olmakla birlikte A Özel Okulunun, öğrenen okul olabilme potansiyeli açısından en yüksek değerde olduğu anlaşılmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Özel okul işletmelerinde ve diğer devlet okullarında, hem işletmecilik, hem de öğrenme olayının gerçekleştiği yerler olarak, diğer işletmeler gibi, bu yönelimli faaliyetlere rastlanılmaktadır. Özellikle, örgütü sürekli öğrenen bir organizma olarak gören ve bundan dinamik bir yapıya dönüşmeyi sağlamak için yararlanmayı düşünen özel okul işletmelerinin, öğrenen okul anlayışına dönüştürme çabalarının olduğu görülmektedir.

Öğrenen okul olabilme, özel okul işletmelerine her şeyden önce rakiplerinden bir adım önde olmayı, toplumda saygın bir imaj kazandırmayı ve öğrenci-veli, öğretmen ve okul yönetimi arasında sıkı bir işbirliği oluşturarak, başarıyı sağlayacaktır.

Araştırma sonuçlarına göre, tüm özel okul işletmelerinin öğrenci merkezli düşünceye çok büyük önem verdikleri görülmektedir. Bu bulgulardan araştırma yapılan tüm özel okul işletmelerinde görev yapan personelin, görev yaptıkları okullarda öğrenci merkezli bir düşünceyi benimsedikleri anlaşılmaktadır. Ortaya çıkan bu bulguların, özel okullarda sistematik hale getirilerek okulların öğrenen okullara dönüştürülmesi, rekabetçi güçlerini yükseltmeyi, yaşamlarına süreklilik kazandırmayı sağlayacağı gibi, genel olarak ülkeye nitelikli insanlar yetiştirmeyi de netice vereceğinden önemlidir.

Özel okulların öğrenen örgüt değerlerine göre öğrenme potansiyellerinin yüksek oluşu, ülkede öğretim kalitesinin artırılması açısından okulların öğrenen bir yapıya dönüştürülmesinin gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, ülke eğitim sistemi yeniden gözden geçirilerek, okulların öğrenen örgüt değerleriyle örtüşecek yapılanmayı sağlanması, hem ülkemizin eğitim göstergelerinin artırılması açısından, hem de bireyin yaşamına kazandıracakları açısından önemlidir.

Bu çalışmanın dayandığı analizler açısından araştırma sonuçları değerlendirildiğinde:

- Özel okullar öğrenen okul anlayışına uygun olduğu,
- Özel okul işletmelerinde öğrenmeye dayalılık açısından örgüt yapıları arasında farklılık olmadığı,
- Özel okul işletmelerinde öğrenme ortamı yaratma açısından yöneticiler arasında farklılık olmadığı,
- Özel okul işletmelerinde öğrenmeye isteklilik açısından işgörenler arasında farklılık olmadığı,
- Özel okul işletmelerinde öğrenmeye paylaştıran vizyon açısından farklılık olmadığı,
- Özel okul işletmelerinde öğrenmeyi kolaylaştıran öğrenci merkezli düşünme açısından farklılık olmadığı söylenebilir.

Sonuç olarak, serbest rekabet ortamında faaliyet sürdüren özel okul işletmelerinin hem yaşam mücadelesi hem de eğitime sağlayacakları katma değer açısından, öğrenen örgüt değerlerini benimsemeleri ve uygulamaya geçirmeleri önemli olduğu gibi, eğitimin tam olarak özel sektöre bırakılmadığı ülkemizde, kalkınma dinamiklerine alt yapı hazırlanması açısından devlet okullarında da öğrenen okula dönüşümü sağlayacak uygulamalara hız verilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

1. AYDOĞAN, İsmail, (1998). **Özel Okullarda Yönetim Süreçlerinin İşleyişi Kayseri İli Örneği**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. SBE Eğitim Yönetimi ve Planlama Bölümü Anabilim Dalı, Ankara.
2. BALCI, Ali, **Etkili Okul**, Pegem A Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, Aralık 2002.
3. BURSALIOĞLU, Ziya, (2000). **Eğitimde Yönetimi Anlamak ve Sistemi Çözümlemek**, Ankara, Pegem A Yayıncılık.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 9 Mayıs – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

4. CONSTANCE, R. James, (2003). “Designing Learning Organizations”, **Organizational Dynamics**, V:32, I:1 , February.
5. COOPER, Robert K.- SAWAF, Ayman, (2000). **Liderlikte Duygusal Zeka**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
6. ÇAM, Selim, (2002). **Öğrenen Organizasyon ve Rekabet Üstünlüğü**, Papatya Yayınları, İstanbul.
7. ÇELİK, Vehbi, (1996). “Örgütsel Gelişme ve Geleceğin Okulu”, **Yeni Türkiye**, S. 7.
8. DAFT, Richard L., (2000). **Management**, The Dryden Press.
9. DEMİREL, Özcan, (2000). **Karşılaştırmalı Eğitim**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
10. ECER, Ferhat – CANİTEZ, Murat, (2004). **Pazarlama İlkeleri Teori ve Yaklaşımlar**, Gazi Kitabevi, Ankara.
11. ER, Rahim, (01/01/2006). “Türkiye’de Eğitim Kalitesi”, <http://www.ozelokullardernegi.org.tr/haber082.htm>.
12. ErERDOĞAN, İrfan, (2002). **Eğitimde Değişim Yönetimi**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
13. IZGAR, Hüseyin – GÜRSEL, Musa, (2001). **Eğitim Bilimlerinin Gelişimi**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
14. LOTT, John, (03/01/2006). “Eğitim Niçin Devlet Tarafından Sunulmaktadır? Eleştirisel Bir Çalışma”, (Çev: Metin Meriç) <http://www.canaktan.org/ekonomi/ozelleştirme/kamu-ekonomisi-genisleme/meric-lott-education.htm>.
15. MUTER, Naci B. – GÖKBUNAR, Ramazan, (03/01/2006). “21. Yüzyıla Doğru Türkiye’de Eğitim Hizmetlerinin Çağdaştırılması”, http://www.canaktan.org/yonetim/toplam_kalite/kamuda-toplam-alite/muter-egitim-hizmetleri-kalite.pdf.
16. NOHUTÇU, Adil, (1999). **Velilerin Özel Okul Tercihlerini Etkileyen Faktörler ve Özel Okulların Reklam Stratejileri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üni. Eğitim Bilimleri Enst., Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, İstanbul.
17. OĞUZ, Nurcan, (2003). “Organizasyonel Öğrenme Anlayışı ve Öğrenen Okul”, **2000’li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu**, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
18. ÖZDEN, Yüksel, (2002). **Eğitimde Yeni Değerler**, 5. Baskı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
19. Özel Öğretim Kurumları Kanunu (625 S.K.), **Resmi Gazete**. 12026; 18 Haziran 1965.
20. ÖZKAYA, Necdet, (1998). “Tarih Süzgecinde Özel Öğretim”, **Yeni Türkiye**, S:23-24.
21. SENGE, Peter M., (2004). **Beşinci Disiplin**, (Çev. Ayşegül İldeniz, Ahmet Doğukan), 11. Baskı, YKY, İstanbul.
22. SENGE, Peter M., (1990). **Fifth Discipline: The Art&Ptactice of the Learning Organization**, New York.
23. SPRING, Joel, (1997). **Özgür Eğitim**, (Çev. Ayşen Ekmekçi), Ayrıntı Yayınları, 2. Basım.
24. SUBAŞI, Birgül – DİNLER, Aysun, (2003). **Dünyada ve Türkiye’de Özel Okullar**, İ.T.O. Yayını, Yayın No: 2003-21, İstanbul.
25. ŞİŞMAN, Mehmet, (2002). **Öğretim Liderliği**, Pegem A Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
26. TAŞKIN, Ercan, (2003). **Öğrenen Pazarlama**, Değişim Yayınları, İstanbul.
27. **Türk Milli Eğitim Temel Kanunu**, Madde 1-2.,
28. VURAL, Birol, (2003). **Öğrenci Merkezli Eğitim Ve Çoklu Zeka**, Hayat Yayınları No:185, İstanbul.
29. YAZICI, Selim, (2000). **Öğrenen Organizasyonlar**, Alfa Yayınları, İstanbul.